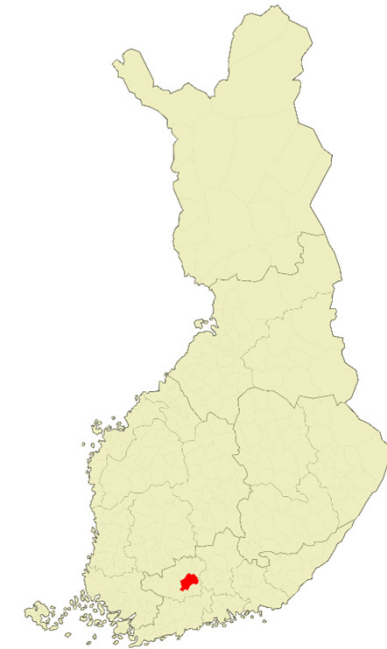

Janakkala – kotiseutukeräily – osa 1

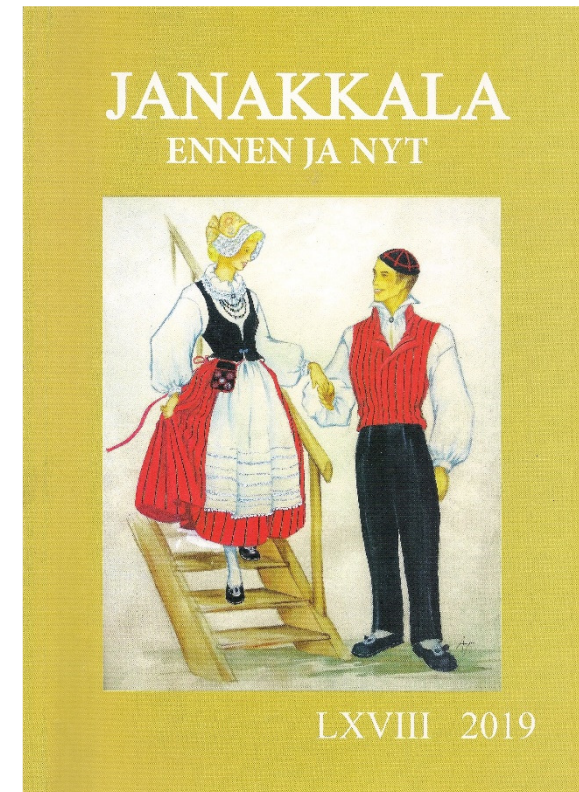

Seppo Salonen – Suomen Filatelistiseura 8.2.2021
(vanhassa kortissa Janakkalan kirkko 1920 –luvulla)

Kotiseutukokoelman ABC > SP-lehti 2021

Kirjoitussarjan sisältö lehdessä - **NYT**

- osa 1 – johdanto
- osa 2 – perustietoa paikkakunnasta
- osa 3 – postileimat
- osa 4 – rautatieleimat
- osa 5 – vanha posti/fiskaali
- osa 6 – cinderallaa ynnä muuta

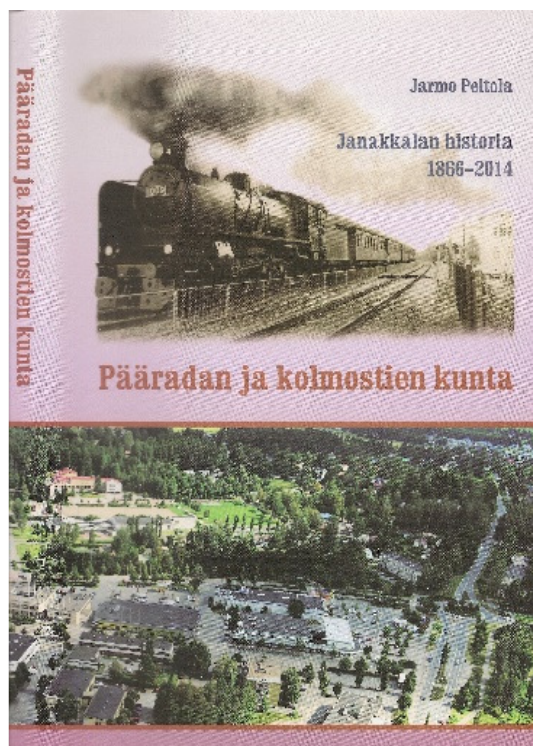

Janakkala-kansanpuvut

KOTISEUTUKERÄILYÄ JANAKKALA-ESIMERKEIN

Tänään kuulemme näistä...jatkuu 8.3.?

- Lyhyt Janakkalan kunnan esittely
- Janakkalassa olleet postileimauspaikat

Jana-kalan (=monni) kunta perustettu 1866

- Asutusta esihistoriallisista ajoista
- Hakoisten linnavuori ja Kiianlinna
- Viikinkiaikaisia miekkalöytöjä
- Keskiaikainen kivikirkko valmistui 1520
- Rautatie tuli 1862
(asemat Turenki >>>, Leppäkoski, Harviala)

Janakkala faktoja

- Tunnuseläin ilves
- Kukka hämeenkylmänkukka
- Väkiluku noin 16 400 h
- Keskukset Turenki (7 500), Tervakoski (4 500), Leppäkoski (500) ja kirkonkylä eli Tarinmaa
- Kolmostie halkaisee kunnan
- Samoin päärata pohjoiseen
- Paljon kartanoita kunnassa
- Teollistui varhain

Tervakosken paperitehdas 1818-2021...

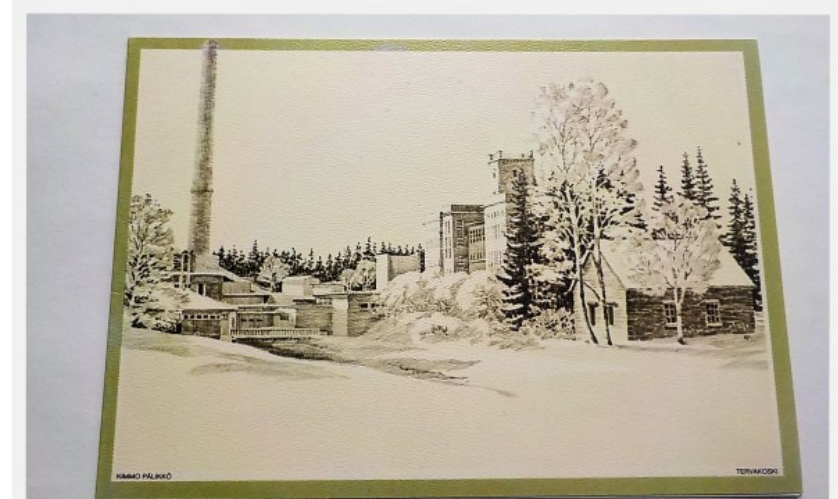
- Suomen vanhin yhtiömuotoisesti toiminut tehdas
- Tervakoski Oy julkaisi 200 v historiikin 2018
- Setelipaperi, savukepaperi, ohkopainopaperi ym
- Käsin tehdyt vesileimapaperit
- **Juttu Tavastforum 2/2018+AF**

Tervakosken paperitehdas 1818-2018

Finlands Banks »premiärsedel», lydande på 1 mark silver och utfärdad 1860, den första som trycktes på papper från Tervakoski.

- Tervakosken paperille painettuja seteleitä
- 1. seteli 1860 > > >
- Tapio Wirkkala 1963

- Kimmo Pälikön piirros >

Tervakosken paperitehdas 1818-2018

- Ryttylän asema oli tärkeä tehtaan logistiikalle
- 1862
- 8 km

Ryttylä station, Tervakoskis av- och pålastningsstation på banan Helsingfors-Tavastehus.

Leppäkosken tiilitehtaat

- Useita tiilitehtaita alueella, mm. Leppäkosken kartanon tiilitehdas ja Sipilän tiilitehdas 1860, Rauhaniemen tiilitehdas 1874 > loppui 1971

Turengin sokeritehdas 1948-1998

- Sokerijuurikas oli tärkeä viljelykasvi lähialueilla
- Vuonna 1962 aloitettiin maatalouskoneiden valmistus tehtaan konepajassa > Tume-Agri Oy

Turengin jäätelötehdas 1962 -

- Valion jäätelötehdas alkoi 1962 > nyt **Froneri Finland**
- Vieressä UHT-tehdas, edelleen Valion tehdas

Janakkalan postitoimi- paikat

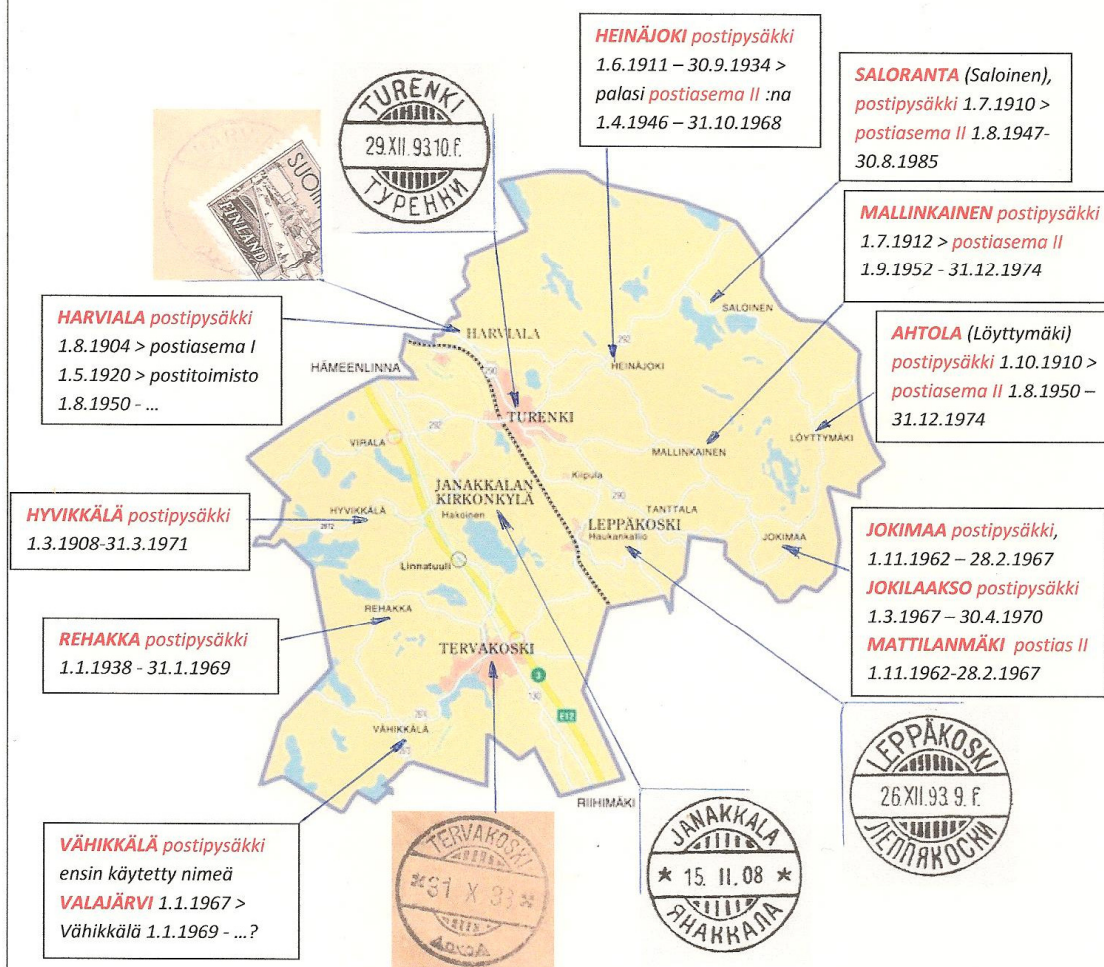
- 13 kpl keskukset
- Leppäkoski
- Turenki
- Janakkala
- Tervakoski

Janakkalan kunnan alueella on ollut historian varrella 13 postileimauspistettä. Suurin osa paikoista oli silloisia kyläkeskuksia, joissa on käytetty rivileimaa eli postipysäkkileimaa, ja usein postilähetykset on vielä pyöreileimattu isomman keskuksen (Janakkala, Turenki, Leppäkoski, Tervakoski) leimalla, mutta ei aina. Rivileimojen lisäksi viidessä paikassa (Leppäkoski, Turenki, Harviala, Janakkala ja Tervakoski) on käytetty numeroleimoja, ja näiden lisäksi Turengissa myös kahta erilaista kuvioleimaa.

Leimojen käyttöajoista tarvitaan vielä lisätietoa. On myös hieman epäselvää ovatko muuttuneet nimet olleet käytössä vain uusien nimien muodossa vai yhtäaikaan vanhojen leimojen kanssa. Useat rivileimoista kuten Harviala ja Mallinkainen ovat muuttuneet pyöreileimaksi postitoimipaikan statuksen muuttuessa. Nykyään ei Janakkalassa ole enää Postin toimipistettä, vain asiamiespostit Turengissa ja Tervakoskella.

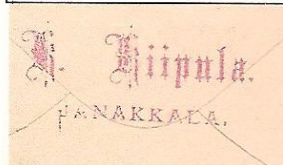
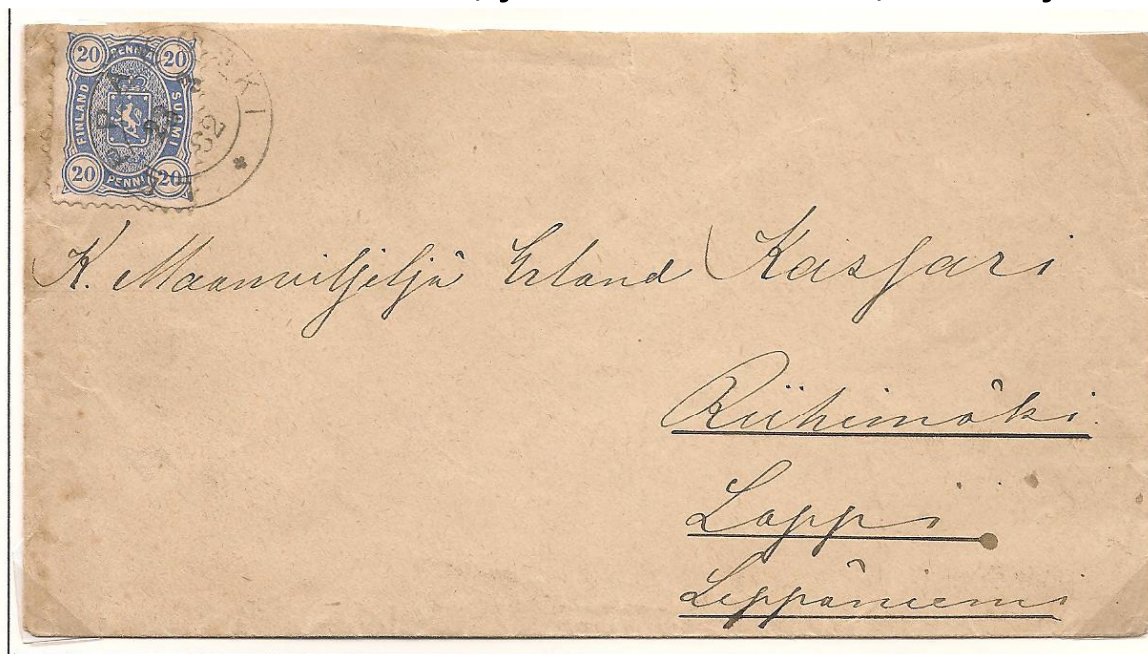
JANAKKALAN KUNNAN KARTTA

Leimauspaikat Janakkalassa

Leppäkoski 1.6.1880, 1. luokan postitoimitus

- 450 hengen kylä, aikoinaan tiilitehtaita
- Ensimmäinen postitoimipaikka Janakkalassa (31.5.1882 saakka kokeeksi, jatkui 28.10.1882, alla kirje koeajalta)

Varhainen kaksirenkainen Leppäkoski leima 23.3.1882 kirjeellä, jossa on 20 pennin 1875 mallin merkki ja oikea taksa. Kirje on osoitettu naapurikunnan loppilaiselle maanviljelijälle. Takana tyylikäs lähettäjän leima.

Leppäkoski 1.6.1880

- Numeroleimat 2601, 4353 ja 5265, malli 1951
- Ehiökortti leipurille > 30.9.1890 > tulo HML 30.9.!

Leppäkoski 1.6.1880 > lopetettiin 15.5.1998

KUPONKI - KUPONG

Postisiirtotilille n:o 60844
På postgirokonto n:r _____

Postiosoitus
Postanvisning

N:o 11 Mihin Juvenli
Vart

Kenelle Jauhakkalan Meijeri Oy.
Ät vem H. Simpponen

KUPONKI - KUPONG
(Vasfaanott. varten - För mottag.)

Postivirkailija - Postfunktionär

Postiinmaksettu määrä
Inbetalt belopp

mk		p
705		-

LEPPÄKOSKI
-6 IX 45 0
6/9-45.

Postisiirtotilille 60844
På postgirokonto No 60844

on maksettu
inbetalat mk 71150
500

Läheffäjän - Avsändarens
nimi - namn Heli Ollinmora

Leppäkoski as
osoitte - adress

Postileima
Poststämpel

LEPPÄKOSKI
15 V. 2-19
16 V. 2
20

uudempia leimoja -45, -52 ja -56

Turengi 1.6.1887, 1. luokan postitoimitus, Turenki 1.1.1894

- Kuntakeskus nykyään, 7500 asukasta
- Numeroleimat 1114, 3018 ja 3429,
- Turenki kuvioleimat 308 (6x6) ja 354 (7x7)

10p ehiöpostikortti malli 1888-9, lähetetty Turengista 31.7.1890 (sininen leima) Helsinkiin, tulo 31.7., Turengin pyöreä kuvioleima no 308, 6x6 ruutua. Lähettäjä Adolf Krank, joka oli kirkkohera 1888-1940, siis yli 50 vuotta (syntynyt 1841!)

musta leima 7.8.1893

Turengi 1.6.1887, 1. luokan postitoimitus, Turenki 1.1.1894

- Alla WÄRDE-kuori vuodelta 1910, 2. painoluokka, vakuutus arvolle 494,25 mk = postimaksu 1 mk 10p

Viimeinen Postin
oma toimisto
Janakkalassa
> 11.5.2009
asiamiesposti

Harviala 1.8.1904, postipysäkki

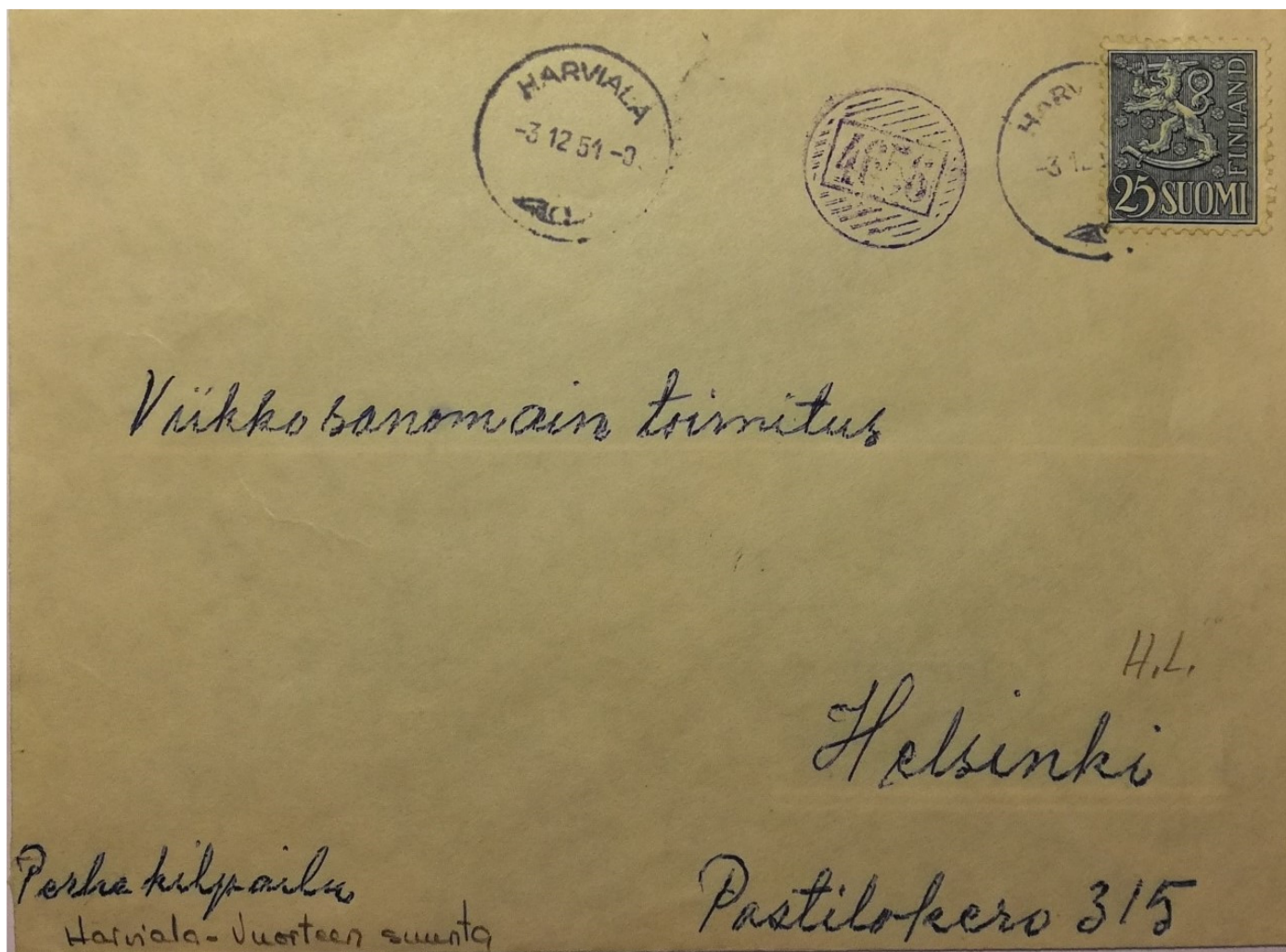
- Vanajan entinen kylä, liitettiin Janakkalaan 1967
- Harvialan kartano, taimitarha, oli rautatieasema

Postipysäkkileima **Harviala** ehiökortilla, lähetetty 14.2.1905, postikortin taksa 10p oikein, leima venäläistyyppinen Postivaunu no 12, jonka reitti oli Pori-Helsinki ajalla 16.5.1900 – 31.1.1918.

Harviala 1.8.1904, postitoimisto > loppui 29.5.1991

- Numeroleimat 4655, 4656 ja 4771

Janakkala 1.3.1908, postiasema > lopetettu 22.5.1991

- Kirkonkylä, Tarinmaan taajama, Laurinmäen museo
- Hamppulan koulu 1861, kunnan ensimmäinen koulu

Hamppulan kansakoulu Janakkalassa.

Janakkalan kirkko ja Tarinmaan kylä kouluineen Veljekset Karhumäen ilmakuvakortissa no 12245. Postikortti on kirjoitettu Mallinkaisilla ja leimattu Turengissa 20.6.1962 sekä litalassa samana päivänä. Taksa 20 mk on oikein.

Janakkala 1.3.1908

- Numeroleimat 2010, 2375 ja 3416

*Hakoisten kartanon päärakennus valokuvapostikortilla, lähetetty Janakkalasta
Tammisaareen 8.7.1938., kortin taksa 1,25 mk oikein.*

Janakkala siltaleima

*venäläisellä tekstillä
17.12.1912*

*ja ilman, kaiverrettu
pois, päiväys 2.5.1919*

Janakkala 1.3.1908, postiasema > lopetettu 22.5.1991

uudempaa postia

Hyvikkälä 1.3.1908, postipysäkki

- Pieni maalaiskylä, aikoinaan 2 kauppaa ja kansakoulu

Onnittelukortti Hyvikkälästä Janakkalan kirkolle eli Tarinmaan kylään 23.5.1912. Janakkalan venäläisleima on siis myös tuloleima. Kortti on kulkenut painotuotetaksalla 5 p, kun normaali postikortin taksa oli 10 p.

Hyvikkälä 1.3.1908 > loppui 1.4.1971

- Hauska viesti Hyvikkälästä keväällä 1913 Lohjalle

Ehökortti 10 p oikealla taksalla Hyvikkälästä 13.3.1913 osoitettu Lohjan kalkkitehtaalle. Kortti on edelleen ohjattu Gerknäsiin. Ehiöllä on sekä Lohjan aseman 13.3. että Gerknäsin tuloleima 14.3.1913. Hyvikkäläläinen maanviljelijä Kustaa Jussila pyytää kiirehtimään kalkkilastin lähettämistä Turenkiin ennen rekikelin loppua.

Saloranta 1.7.1910, postipysäkki

- Saloisten maalaiskylässä oli postipysäkki Saloranta

Kirje Saloranta rivileimalla ja Turenki venäläisleimalla 12.4.1913 Hämeenlinnaan tunnetulle kustantajalle Arvi A Karistolle. Tuloleima Hämeenlinna samana päivänä. Kirje on kulkenut painotuotetaksalla 5p. Kirjeen taksa olisi ollut 20p.

Saloranta 1.7.1910 > postiasema 1, lopetettiin 1.9.1985

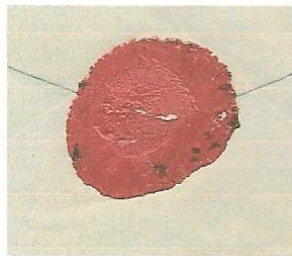
- Myöhemmin käytössä oli pyöröleima
- Muuta materiaalia kaivattaisiin!

Kirjakerhon vastauskuponki Saloranta pyöröleimalla 27.9.1982 Helsinkiin. Kupongissa on käytetty kirjetaksaa 1,20 mk. Vähempikin olisi varmaan riittänyt. Nähtävissä on myös lähettäjän osoitekuponki osoitteella Saloinen ja Turengin postinumero.

Kerhokuponki	
jäsennumer ↑	JÄS 2319800-1 KAI HEIKKILÄ PPA1 SALOINEN 14200 TURENKI
etu- ja suk lähiosoite	UKK +04 13/0
postinumero	
Tilaukset. Tilaan seuraavat tuotteet: ☐ nro 347 Salaperäiset varoitukset ☐ nro 350 Muuttolintu ☐ nro 352 Yöllinen vieras ☐ nro 1192 Viikinkidivisioona ☐ nro 1195 Valkoinen huvimaja ☐ Kirjat nro _____ ☐ Sarjat nro _____ ☐ Tuotteet nro _____ ☐ LP:t/kasetit nro _____ ☐ Tiedon Värikkään Maailman jatko-osat ☐ Maailmantieto 1-10 ☐ Ostohyvituskirjat nro _____ ☒ Peruutus. En halua ostaa kerhoni Kuukauden Kirjaa Osoitteenmuutos (Kortin yläosaan entinen nimesi/osoitteesi) Uusi osoite alkaen _____ / 13/82	
etu- ja sukunimi	
lähiosoite	
postinumero	
	postitoimipaikka
UUSI KIRJAKERHO Kerhopalvelu PL 29 00002 HELSINKI 200	
	

Ahtola 1.10.1910, postipysäkki, lopetettiin 1.1.1975

- Ahtolan postipysäkki sijaitsi Löyttymäellä
- Ahtolassa on sääasema, jotain muuta pitäisi löytää?

*Kirje Ahtola rivileimalla ja Turenki venäläisleimalla 1.4.1914 Kiihtelykseen. Kirjeen taksa 20p on oikein.
Takana kirkkaan punainen lakkasinetti.*

Heinäjoki 1.4.1946-1.11.1968, postiasema II 1946

- Miksi posti lopetettiin, ja perustettiin taas uudelleen?

Pääsiäiskortti Heinäjoki pyöröleimalla 25.3.1964 Helsinkiin on kulkenut painotuotteen oikealla taksalla 0,15 mk.

Mallinkainen 1.7.1912, postipysäkki, loppui 1.1.1975

- Taas yksi maalaiskylä lisää Janakkalassa

Mallinkainen 1.7.1912, myöhemmin 1952 postiasema II

- Muutakin Mallinkais-materiaalia voisi olla?

*Mallinkainen
pyöröleima kir-
jeellä Helsinkiin
28.6.1960. Posti-
taksaksi kirjeelle 30
mk on oikein.*

Tervakoski 1.3.1928, postiasema 1

- Miksi niin myöhään? > tehtaan posti kulki Ryttylästä!
- Hausjärven Ryttylässä jo 1.4.1881, 1 lk postitoimitus
- Tervakosken numeroleimat 2483 ja 3336
- Vanhaa (venäläistäkin) kirjeenvaihtoa on, ja kaivataan!

Tervakosken paperitehtaan perustaja
kamarineuvos Gustaf Georg Nordenswan.

> 10.10.2000
asiamiesposti

Tervakosken paperitehtaan posti kulki Ryttylän kautta

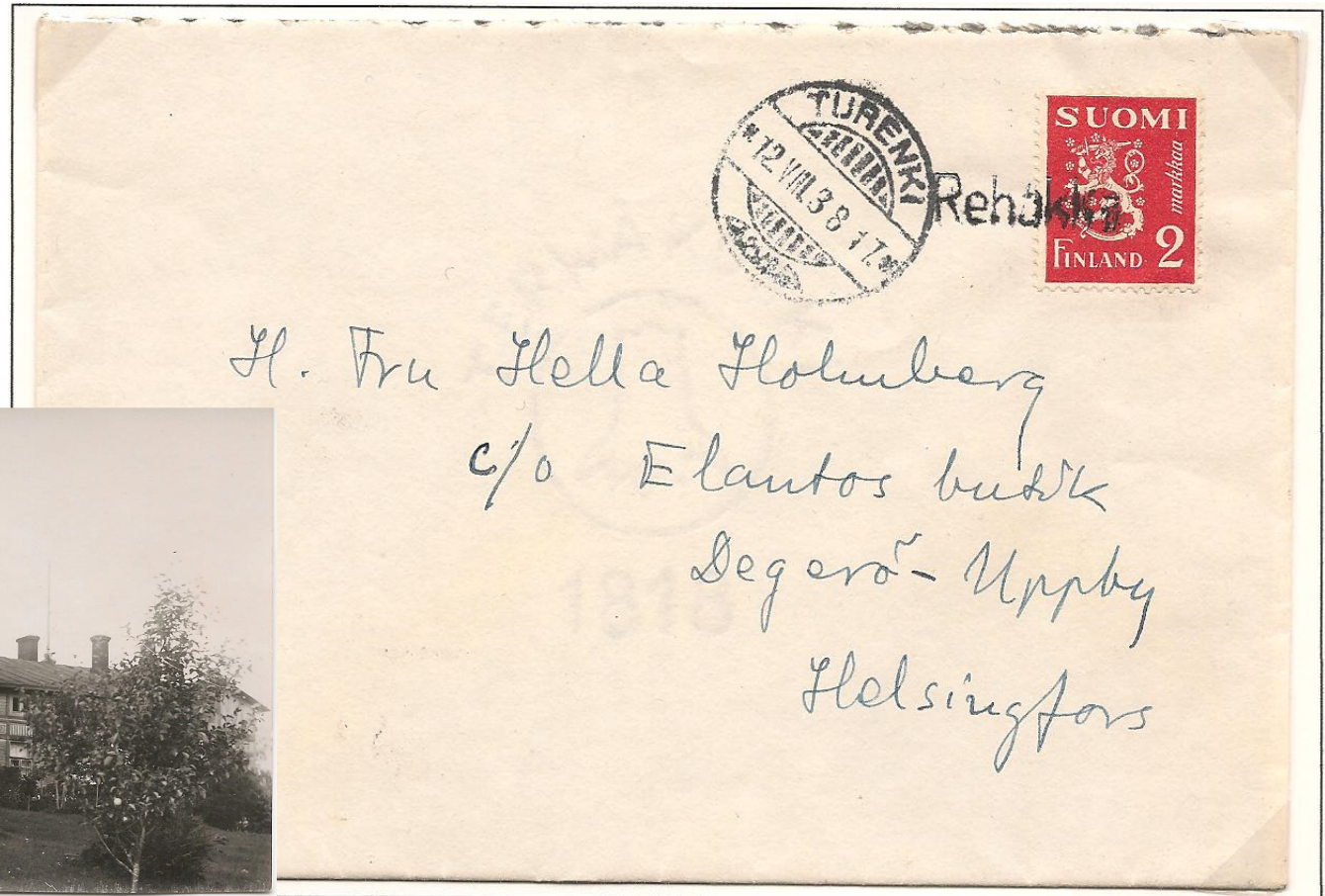
- Ryttylän-Tervakoski 8 km
- SF juhlahuutokaupassa

WÄRDE-kuori 1900
3½ rbl Helsinki –
Ryttylä 4.000 mk,
(oikea taksa 2 rbl 58 kop)

Rehakka 1.1.1938, postipysäkki, lopetettiin 1.2.1969

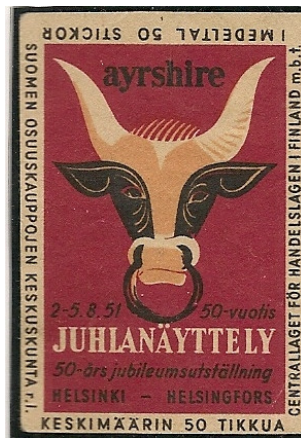
- Pieni maalaiskylä, Irjalan kartano sijaitsee lähellä

Irjalan kartanosta Helsinkiin lähetetty kirje 12.8.1938 varhaisella Rehakka rivileimalla. Taksa 2 mk oikein. Kirjeellä erottuu myös komea suurikokoinen TERWAKOSKI vesileima tehtaan logolla keskellä kuorta.

Rehakka 1.1.1938, postipysäkki, lopetettiin 1.2.1969

- Irjalan kartano oli Ayshire-karjan jalostuspaikka
- Göös suku oli perustamassa Weilin+Göös-kustantamoa

Karl Gustaf Göös →

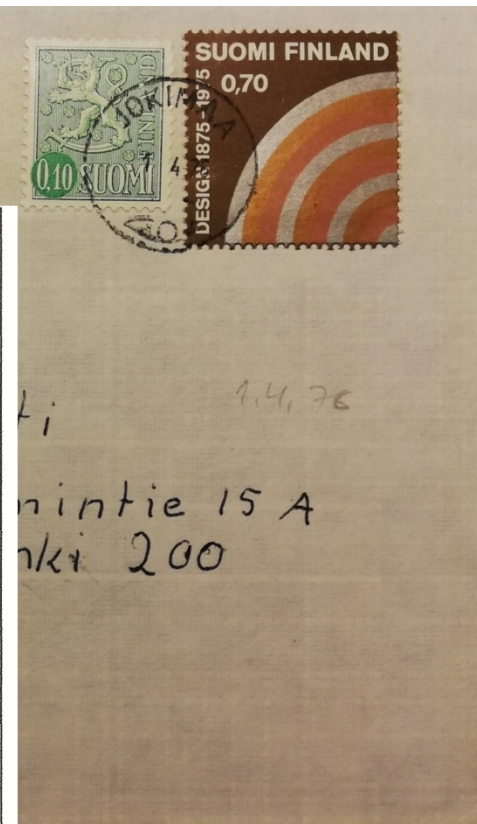

Jokimaa 1.11.1962, postiasema II > Jokilaakso 1.3.1967 loppui 30.1.1991

- Pieni kylä Hausjärven rajalla, mitä muuta siellä on?
- Kuka tuntee Jokimaan?

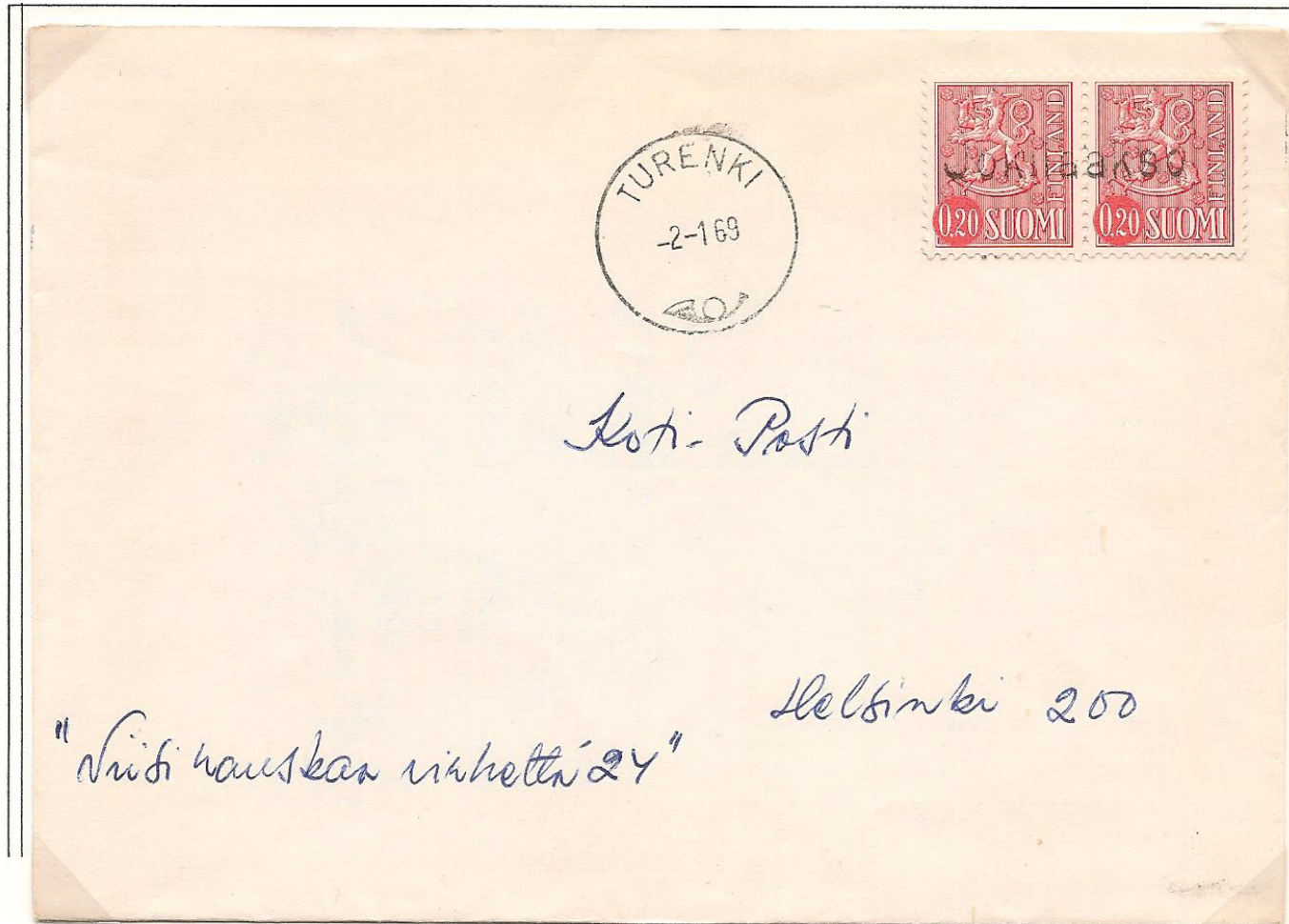
Ehökortti Jokimaa rivileimalla ja Turunki leimalla Helsinkiin 15.1.1963. Taksa kortille 0,20 mk on oikein.

Kortin takana on käsin korjattu lehden tilaajan osoite ja käytetty **MATTILANMÄKI** -nimeä, kuva siitä alapuolella.

Jokilaakso 1.3.1967-1.5.1970

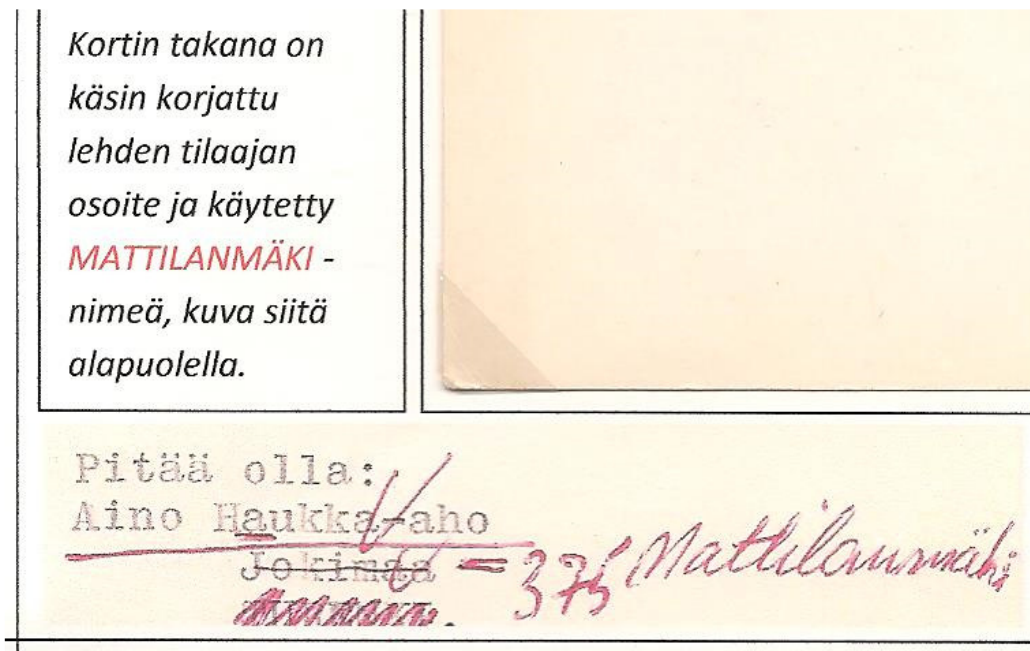
- Nimi vaihtui toiseksi - eikä tässä vielä kaikki!

Kirje Jokilaakso rivileimalla ja Turenki leimalla Helsinkiin 2.1.1969. Taksa kirjeelle 0,40 mk on oikein.

Mattilanmäki 1.11.1962-1.3.1967, postiasema II > I (1963)

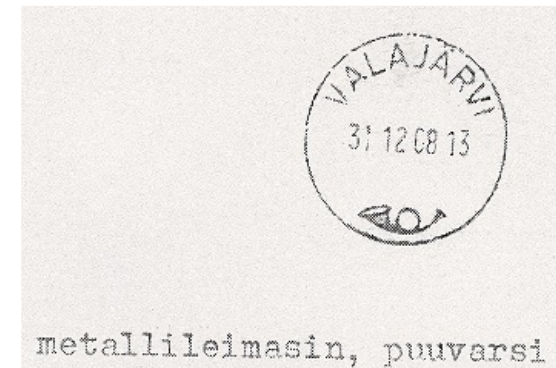
- Mattilanmäki -leimaa en ole tavannut! > **Postimuseo**
- Tässä Jokimaa-leimalla lähetetyssä kortissa se kuitenkin mainitaan osoitteenmuutoksen yhteydessä 15.1.1963
- **Oliko samaan aikaan kaksi eri leimaa samassa kylässä?**

17.10.1962 !!! ???

Vähikkälä/Valajärvi 1.1.1967, postiasema 1, loppui 1.1.1969

- Alkoi nimellä **Valajärvi**, koska Itä-Suomessa oli jo Vähikkälä-niminen postipysäkki
- Suurin Suomen viidestä Valajärvestä
- Valajärvi-leimaa en ole tavannut > **Postimuseo**. Eräs tuttava väittää, että hänellä on kunhan löytää sen!

Last day cancel !!

Vähikkälä 1.1.1969-1.10.1991

- Vähikkälä-leima vasta 1.1.1969 alkaen (kun toinen Vähikkälä oli lopetettu)
- Posti kulki pitkään Riihimäen-Lopen rataa pitkin
- Kuvassa pitkäaikainen postinkuljettaja Alma Kivinen

Vähikkälä rivileima Rautjärveltä

Vähikkälä pyöröleima 11.4.1986, kortin taksa 1,60 mk oikein.

Virala – miksei siellä ollut postitoimipaikkaa?

- Viralan kylässä kartano, viina- ja hiivatehdas ja kansakoulu

VIRALA on kylä Hyvikkälästä pohjoiseen, jolla olisi aivan hyvin voinut olla oma postipysäkki. Siellä sijaitsee Viralan kartano, jossa toimi vuosina 1872–1942 viina- ja hiivatehdas. Kansakoulu toimii yhä Viralan kylässä.

Virala – edelleen eläväinen kylä

- Viralasta hiivapaketteja on kulkenut paljon joka puolelle

Viralan kartanon viina- ja hiivätehtaan pakettikortti, ½ kg hiivaa lähetetty Turengista Muonioon 15>21.7.1913, taksa 40p oikein.

För frimärken	№..... i afgångs registret. № i ank. registret	K u p o n g (kan begagnas för skriftliga meddelanden och af adressaten behållas).
Pakett-Adresskort.		
Till <i>Frö Gera Muotka</i> i <i>Muonio, Ylimuonio</i>		
medföljer härjemte ett paket värdt Imf pmt vägande <i>½</i> Kg och innehållande pressjäst.		
Afsändare: Virala Sprit- & Jästfabrik bosatt i Janakkala ; adress: Virala & Turenki.		
Ofvannämnda paket qvitteras den <i>21-</i> <i>Heinäkuuta 1913.</i> <i>Gera Muotka.</i>		

Adressatens bostad:

Janakkalan postiolut nyt – ei oota!

- Jäljellä asiamiespostit Turengissa ja Tervakoskella
- On myös valtavasti hirviä, peuroja, ilveksiä, supeja, metsäsikoja, ym fasaaneja!
- Kiitokset!
- Nyt kysymyksiä ja kommentteja

..jatkub..3/2021

